

АЛДР ИДЖЛИН КӨВÄД

Орсин алдр Иджл голин ун көвäd буурлсн Юстин-район 1.021.865 гектар газ-эзлжәнä. Эн агъу ик газ-зургъан совхоз бääнä, 500-гар хөн, дөрвн ми-ъ-шаху бод мал, кесг зун тар тәрән-темсн бääнä. она күч-көлсчнр ганцхн джил найн гурвн минъгън р зун сән гарта хүрсх скн орн-нутгтан бгв.

Колмуд, медпунктс сов-ин ферм болгънд бääнä. онд 25 медучрежденьсд эмчнр, акушеркс көдл-нä, 19 школ бääнä, энунд тгъ-шаху сургъульчнр да-106 багшнр көдлнä, телн д районд нернь туурсн а Бадмаевна Тачиева, иргъл Сангалжиевна Дар-ва болн нань чигн багшнр дхәнä...

схи шидр, ддрä көдлмш снä хөн, селäд болгънар ичин шам—электричеств на. Эн саамла теегин дуу-д, байрта сääхн, джинънсн га дун сонъсгднä:

есг зун джилин туршар уцлм бидн Бумб билä, аниг Ленин, Коммуна партъ андлгч Бумбд курглä, — дживртä дууг багъчуд дуу- клубд кино, маад хälä-

хär одж йовна. Селән бо-лгънд клуб бääнä, улан шу-гъус бääнä. Көдлсн хөн— амрх кергтä.

Тер дуугъар чигн, көдл-мшч баатр урдär чигн байн.

Иджлин көкрнъгъу, ногъан биъгтä усн, салькн уга зуна цунцг бдрмудт, нур уздг ге-рин шил мет, гилгр. Зуг зä-рм-зäрм газрнь урсхулин күч-нд эрätрäд-эрätрäд бääнä. Эс гидж альвн загъсна тууль-лгън, анъгъуч цах шовуна шуурлгън хойрас төгргүд га-рад, патефона эргжäh пла-стинкин эрән мет эргндän та-рад-тарад одна.

Иджлин барун көвä—Цагъ-ан-Амн буурлсн газр—Ондр улан эргтä болсн учрар, кө-вäd ирхлä, эн алдр гол куу-нä нуднл ик бахмдж болна. Телтр-көвä энъгдän көк мо-дар мануртна. Ондр эр-гин дор ик пристанъ зогсджа-на, хаджуднь кесг олн онъ-гъцс цевлätä узгднä. Халун бдрмудт усн дунд онъгъцта йовх улс цөн, болв Цагъан-Амна захд бääх, Келткä гилг селәнä тусагъар усна көвäd суух мерги загъсчнр, ик бич-кн уга арвагъад гахуль бм-нän тавчксн, менъг гетджäh көк-хотн мет зеллäd сууцха-

на. Керп тедн дундас негнь гахулян татад, нарна герлд гилвксн загъс гаргъад авад ирхлä, хаджуднь бääсн уур-муднь терун тал джилвгдж хäläхш — „минид кезä торна“ гигъад шулсән зальгад сууц-хана.

Загъс гахульдлгън, меддг куунд—ик авта юмн!

Иджлин дунд, сääхн кевс болгсн кесг олн ногъан арл-муд бääнä. Тер арлмуд гат-цас, хар утагъан пургулсн ик цагъан кермс, гурвн-дö-рвн баржс чирсн буксирмуд, түргн-түргн катермуд, эс гидж адгъсн, хахсн äтä мо-торн онъгъцс гарад ирхлä— Иджл онъгдарад, тагчк кевт-сн бргн уснь серсн мет буль-глад, хойр көвәнъ долъгалад, көдс цахрад одна.

„Цагъан-Амн“ пристанъ деер-рас Ääдрхн, Сталинград, Куй-бышев, Москва орх кун усна хаалгъар йовдж чадджана. Комфортабельн „Ильич“, ке сääхн „Андрей Вышинский“, „Александр Серафимович“ бо-лн нань чигн кесг олн кермс энунд зогел уга гархш. Эн кермс ганцхн йовсн äмт биш, кунд ачлгъ чигн авдг учрар, эн пристанäs яршгта, ишктä ачлгъс хөдгъхш.

Иджлин хамгин ке сääхн цаг—асхн, сд. Нарн суулгън-ла урлддж, барун көвä деер-нрь электрическ шам шатхла, зуугъад шамин герл Иджлин уснд тусдж, то уга толягъар эрätрдж наадна. Генткн эн саамла, холас äггән бгäd, улан, ногъан, көк шам шата-сн кермс Ääлрхн талас, Ста-линград хаджугъас гарад ирх-лä, шур-сувсн чолун джинд-мн-эрднь чолунла дөрлддж чирмлдсн болад, усна деерк олн зусн ширär сольнътрад—келдж болшго ик байр зурк авлна. Эн саамла усна көдäд онъгъцта йовх багъчудин эл-дв сääхн дун сонъсгднä.

Долан доскта хоогъш онъ-гъцнь

Дольгагъиннь керчдж гатл-дг билä,

Дольгн кууки Кеемäгъиннь болхгов

Долахн хонгин болзгар болзглдг билä...

Иджлин дунд бääх арлмуд деер оратсн загъсчнр модна хуурä бучрмуд, ацмуд цуглу-лдж авч ирд, гал шатагъад хаджуднь загъс чанад, куун-двр кеджәнä. Кесг баахн зэгъсчнр дунд, харадан дживр сахлта, баахн төгрг чирätä, нудндän козлдурта, дал курсн наста бвгн сууна. Эн бвгиг

загъс бärлгънд дахулхдан багъчуд ик дурта, юзъгад гихлä, „Ондр деер гархла— нуднä худжр хандг, бвгн куу-нлä харгъхла—чикни худжр хандг“ гигъад, эн бвгн кезä-нък туудж ик сääнär меднä.

Эцин гариннь нархн хургъ-дар сахлан илчкäd, бвгн эклв:

—Алдр Иджл-мбрн голин туудж кесг зун джилин тур-шарт, хальмг келн-äмтнä бää-дл-джиргъллä негн бääсмн. Орсин эн алдр гол ундасдж йовсн хальмгин ундинь хәрү-лäd, блдсж йовснәннь гесинь цатхад, манъна нургън хой-раснь гарсн көлснä кир-нугъ-даснь гетлгдж, гейурта дуу-гъиннь сонъсдж, гашута нүл-мсинь хагсадж йовсмн.

Бвгн тууджан кесгтän келäд суув, көвүд чанджасн загъсан мартчксн, сонън тууджас чи-кән авхш. Кун болгъна зур-киг эн Алдр Иджл гол икär сонъмсана.

Телтр көвäd, Иджл голин барун эрг деер цäггäд шат-джах Ильичин шамин герл, ирх джиргълур дуудж, манъ-гъдурк көдлмшинь сөнудж загъсч болгъниг герурнь— „Цагъан-Амн“ тал көтлв.

БАЛАКАН Алексей.